

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра економіки, права та управління бізнесом

Допущено до захисту

Завідувач кафедри

_____Сментина Н.В.

“ ____ ” _____ 2017 року

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на здобуття освітнього ступеня магістра
зі спеціальності 076 «Підприємництво,
торгівля та біржова діяльність»

за магістерською програмою професійного спрямування
«Економіка, планування та управління бізнесом»

на тему:

**«Шляхи підвищення зайнятості населення в Україні
(на прикладі Одеської області)»**

Виконавець:

студентка групи М 12 УІ курсу
центру заочної форми навчання
Лещенко А.В. _____

Науковий керівник

к.е.н., доцент

Гейко Л.М. _____

АНОТАЦІЯ

**Лещенко А. В., «Шляхи підвищення зайнятості населення в Україні
(на прикладі Одеської області)»,**

кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня магістра
зі спеціальності «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»
за програмою «Економіка, планування та управління бізнесом»,
Одеський національний економічний університет
м. Одеса, 2018 рік

Робота складається з трьох розділів. Об'єкт дослідження – суспільні відносини у сфері зайнятості населення.

У роботі розглянуті теоретичні аспекти зайнятості населення: економічна сутність, види та показники зайнятості, державне регулювання зайнятості..

Здійснено аналіз зайнятості населення в Одеській області. Виявлені проблеми зайнятості населення.

Запропоновано шляхи підвищення зайнятості населення.

Ключові слова: зайнятість, види зайнятості, безробіття, політика зайнятості, чинники зайнятості.

ANNOTATION

**Leshchenko A. V., «Ways to increase employment in Ukraine (on example of Odessa
region)»,**

thesis for Master degree in specialty
«Business, trade and exchange activities»
under the program «Economy, Planning and Business Management»,
Odessa National Economic University
Odessa, 2018

Thesis consists of three chapters. Object of research – social relations in the field of employment.

The work deals with the theoretical aspects employments of the population: economic essence, types and indicators of employment, state regulation of employment.

The analysis of employment in Odessa region is carried out. The problems of employment of the population are revealed.

Ways of increase of employment of the population are offered.

Keywords: employment, types of employment, unemployment, employment policy, employment factors.

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ЗАЙНЯТОСТІ НАСЕЛЕННЯ	
1.1. Сутність зайнятості населення та її визначення.....	7
1.2. Види та показники зайнятості населення	17
1.3. Державна політика зайнятості населення в Україні.....	27
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ ЗАЙНЯТОСТІ НАСЕЛЕННЯ В ОДЕСЬКІЙ ОБЛАСТІ В 2014-2016 рр.	
2.1. Характеристика соціально-економічного стану Одеської області	36
2.2. Оцінка стану зайнятості населення в Одеській області	43
2.3. Аналіз рівня безробіття та тіньової зайнятості.....	48
РОЗДІЛ 3. ШЛЯХИ ПІДВИЩЕННЯ ЗАЙНЯТОСТІ НАСЕЛЕННЯ	
3.1. Основні проблеми та чинники, що визначають зайнятість населення в Одеському регіоні	60
3.2. Зарубіжний досвід підвищення зайнятості населення	66
3.3. Оцінка можливих шляхів підвищення рівня зайнятості населення в Одеській області	72
ВИСНОВКИ	83
Список використаних джерел.....	86
Додатки	

ВСТУП

Актуальність теми дослідження. Зайнятість населення в усіх країнах світу посідає провідне місце у системі соціальних та економічних проблем, і разом з показниками рівня життя є важливим індикатором соціальних процесів. Вона розглядається як один із головних орієнтирів розвитку соціально-економічної системи, який визначає перегрупування фінансових, матеріальних і трудових ресурсів в національному господарстві, розміщення продуктивних сил, шляхи підвищення якості і рівня життя.

Безробіття як прояв політики зайнятості є невід’ємною складовою ринкової економіки, одним із негативних наслідків самої природи ринку, результатом дії його головного закону – попиту і пропозиції. Усі країни світу прикладають багато зусиль для подолання даного явища, але жодній ще не вдалося ліквідувати його повністю. Основними базовими макроекономічними вадами на шляху формування ефективної моделі ринку праці в Україні є низька продуктивність праці, відсутність серйозних структурних зрушень в економіці країни, висока тіньова складова, низька ціна праці. Державне регулювання зайнятості населення в основному спрямоване на допомогу традиційним групам ризику та особам, які знаходяться під загрозою звільнення з промислових та інших підприємств.

Питання ж найбільш цінної з людської точки зору, довгочасної економічної віддачі частини трудового потенціалу залишається невирішеним. Реальну небезпеку для країни становить деградація структури робочих місць і людського потенціалу внаслідок скорочення зайнятості у галузях, що потребують праці високої якості, і збільшення зайнятості в торгівлі та посередницькій діяльності переважно у неформальному секторі. Крім того, характерним є збільшення довгострокового безробіття.

У вітчизняній і зарубіжній науковій літературі простежується значна увага представників різних наук до проблем зайнятості. Важливі аспекти розвитку сфери зайнятості та ринку праці в умовах зрілих ринкових відносин

розглянуто в працях західних дослідників: Б. Бресва, М. Вебера, Т. Ганслі, Є. Гонтмахера, Р. Дарендорфа, Дж. Кейнса, Х. Ламперта, Р. Мертонна, В. Нордхауса, Т. Парсонса, Д. Ролза, Дж. Сакса, П. Самуельсона, М. Фрідмена, Ф. Хайєка, Й. Шумпетера та ін. Вагомий внесок у розвиток наукових положень про зайнятість населення, трудовий потенціал, ринок праці зробили й вітчизняні вчені: О. Амосов, А. Баланда, Г. Балахнін, С. Бандур, В. Близнюк, Д. Богиня, О. Бондаренко, П. Василенко, В. Васильченко, О. Волкова, Н. Гаркавенко, В. Герасимчук, О. Грішнова, С. Злупко, А. Колот, Е. Лібанова, В. Онікієнко, О. Палій, В. Петюх, А. Хомра, О. Шебаніна та ін.

Метою роботи є обґрунтування шляхів підвищення зайнятості населення в Одеській області.

Відповідно до означеної мети поставлені наступні **завдання дослідження**:

- розкрити сутність зайнятості населення та її визначення;
- охарактеризувати види та показники зайнятості населення;
- дослідити державну політику зайнятості населення в Україні;
- вивчити соціально-економічний стан Одеської області;
- оцінити стан зайнятості населення в Одеській області;
- проаналізувати рівень безробіття та тіньової зайнятості;
- визначити основні проблеми та чинники, що визначають зайнятість населення в Одеському регіоні;
- висвітлити зарубіжний досвід підвищення зайнятості населення;
- визначити можливі шляхи підвищення рівня зайнятості населення в Одеській області.

Об'єктом дослідження є суспільні відносини у сфері зайнятості населення.

Предметом дослідження є чинники та шляхи підвищення рівня зайнятості та безробіття, а також обґрунтування шляхів підвищення зайнятості населення.

Для об'єктивності дослідження застосовувався широкий спектр загальнонаукових і спеціальних **методів**: діалектичний метод, формально-логічний метод, методи аналізу та синтезу, метод узагальнення, методи індукції, дедукції, моделювання та прогнозування.

Інформаційною базою роботи були закони України, укази та розпорядження Президента України, постанови Верховної Ради України та Кабінету Міністрів України, нормативні акти органів виконавчої влади і органів місцевого самоврядування, дослідження вітчизняних і зарубіжних учених.

За результатами виконання кваліфікаційної роботи опубліковано тези «Актуальні питання зайнятості населення в Україні» у збірнику «Розвиток економіки та планування бізнесу в сучасних умовах: проблеми та шляхи вирішення. Матеріали в міжнародної науково-практичної конференції 14-15 вересня 2017 року». - Одеса, 2017.

ВИСНОВКИ

Проведене дослідження процесу зайнятості населення в Україні дозволяє зробити висновки:

1. Стан ринку праці в областях країни визначається загальною ситуацією в економіці, а саме: спадом виробництва, структурним регресом, змінами у формах власності, ситуацією в інвестиційній сфері. Попит на робочу силу також перебуває в кризовому стані, що в сучасних умовах потребує його стимулювання.

2. Валовий **регіональний** продукт області протягом аналізованого періоду зрос на 6,2%, А у розрахунку на одного мешканця області – на 6,1%.

3. За підсумками 2016 року кількість безробітного населення становила 1691,5 тис. осіб, переважна їх кількість припадає на працездатних, що мешкають у сільській місцевості.

4. Протягом 2014-2016 років рівень безробіття в Одеській області залишався практично незмінним і становив у 2016 році 9,1%.

5. Переважну частину безробітного населення становлять чоловіки: у 2013 році 76,81%, у 2016 році – 75,72%. Частка міського населення у загальній кількості безробітних переважає від частки сільського : у 2013 році 71,93%, у 2014 році – 70,48 %, у 2015 році – 72,75 %, й у 2016 році – 65,24%.

6. Сьогодні в Одеській області існує значне перевищення пропозиції робочої сили над її потребою. Це приводить до того, що зростає кількість «хронічного безробіття», тобто тих, хто не може отримати роботу більше ніж протягом одного року.

7. Аналіз неформальної зайнятості у розрізі вікових груп показує, що у неформальному секторі економіки в основному зайняті особи працездатного віку, де їх частка у 2016 р. склала 94,2%. Найвищий її рівень характерний для осіб у віці 15-24 роки (35,8%) та у віці 60-70 років (36,2%), саме ці категорії населення є найбільш вразливими.

8. Найбільш актуальною проблемою щодо зайнятості населення в Україні є проблема конкурентоспроможності національного ринку праці. Сучасний стан розвитку економіки України характеризується трансформаційними процесами і позитивний результат таких перетворень не може бути досягнутий без виходу на якісно новий рівень кваліфікації робочої сили та її конкурентоспроможності.

9. Проведене дослідження зарубіжного опиту показало, що у країнах ЄС значну роль у вирішенні проблеми зайнятості відіграє регіональна політика, яка орієнтована на зменшення розриву між рівнями розвитку різних регіонів, ліквідацію відставання «депресивних» європейських територій.

10. Основними напрямками подолання безробіття в Україні є:

- а) підвищення добробуту за рахунок особистого трудового внеску, підприємництва та ділової активності;
- б) надання відповідної допомоги по безробіттю, збереження робочих місць та перепідготовка осіб, які втратили роботу;
- в) проведення ґрунтовної пенсійної реформи;
- г) сприяння всебічному державному захисту інтелектуального потенціалу суспільства;
- д) проведення спеціальних ярмарків праці для навчальних закладів з метою працевлаштування випускників;
- е) розширення досвіду організації зустрічей із роботодавцями та колишніми безробітними, які успішно знайшли роботу чи заснували власний бізнес;
- є) посилення координації міжнародної діяльності в частині інформаційного обміну з питань зайнятості;
- ж) забезпечення стабільного фінансування та державної підтримки розвитку духовної сфери, освіти, науки і культури.

11. Пожвавлення економічної діяльності, збільшення обсягів інвестиційних вкладень у розвиток малого підприємництва позитивно

впливатимуть на створення нових робочих місць і сприятимуть зростанню рівня зайнятості населення.

12. Більш ефективному використанню наявних та створенню додаткових робочих місць сприятиме впровадження нового для України стандарту – мінімальної погодинної заробітної плати.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Конституція України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua>.
2. Кодекс законів про працю [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/322-08>.
3. Про зайнятість населення: Закон України від 05.07.2012 р. № 5067-VI [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua>.
4. Про зайнятість населення. Закон України № 803-XII від 1 березня 1991 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.rada.gov.ua.
5. Конвенція МОП про надомну працю № 177 від 20.06.1996 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua>
6. Національна комплексна програма «Збереження та розвиток трудового потенціалу України» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/851-2009-%D1%80>.
7. Балакірєва О. М. Детермінанти соціально-економічної нерівності в сучасній Україні: [монографія] / О. М. Балакірєва, В. А., Головенько, Д. А. - К., 2011. - 592 с.
8. Бойко М. Д. Трудове право України: навчальний посібник. - К.: "Олан", 2002. - 89 с.
9. Василюшина С.О. Особливості державного регулювання на ринку праці молоді // Економіка та держава. – 2009. – № 3. – С. 91–94.
10. Васильченко В. С. Экономическая ситуация и занятость населения в Украине / В. С. Васильченко, В. Н. Крыжановский, В. В. Оникиенко. – К. : НЦЗРТ, 2002. – 281 с.
11. Васильченко В.С. Державне регулювання зайнятості: [навч. посіб.] / В.С. Васильченко. – К.: КНЕУ, 2005. – 252 с.
12. Воронов В.В., Лавриненко О.Я. Доходы населения Латвии: уровень, дифференциация, динамика // Социологические исследования. 2011. № 9. С. 47-53.

13. Воробйов Є. М. Економічна теорія : посіб. / під заг. ред. Є. М. Воробйова. — Х., 2001. — 704 с.
14. Гаврюшенко Г. В. Надомна форма організації праці – шлях до підвищення рівня зайнятості осіб з інвалідністю / Г. В. Гаврюшенко // Демографія та соціальна економіка. – 2008. – № 2. – С. 170–178
15. Геєць В.М. Інститути зайнятості та безробіття: сучасні тенденції та виклики для України : наук. доп. / В.М. Геєць, А.А. Гриценко, В.В. Близнюк та ін. ; [за ред. В.М. Геєця, А.А. Гриценка]; – К. : ДУ “Ін-т екон. та прогноз. НАН України», 2013. – 248 с.
16. Глевацька Н.М. Зайнятість населення України в умовах нестабільної економічної ситуації: основні проблеми і напрями їх вирішення / Н.М. Глевацька, В.А. Михайлович // Наукові праці КНТУ. - 2015. - № 17. - С.183-192.
17. Глобальні тенденції зайнятості 2013: відновлення після другого падіння робочих місць : доп. – Женева : МОП, 2013.
18. Гриньова В. М. Економіка праці та соціально-трудові відносини / В. М. Гриньова, Г. Ю. Шульга. – Х. : ВД “ІНЖЕК”, 2007. – 288 с.
19. Гук Л.П. Фрілансери на ринку праці України: гнучкі моделі зайнятості / Л.П. Гук // Формування ринкової економіки : зб. наук. праць. Спец. вип. у 3 т. ; [відп. ред. О.О. Беляєв]. – К. : ДВНЗ "Київський нац. екон. ун-т ім. В. Гетьмана", 2010. – Т. 3: Соціально-трудові відносини: теорія та практика. – С. 492–500.
20. Гук Л.П. Державне регулювання нестандартної зайнятості : автореф. дис. ... канд. екон. наук / Л.П. Гук. – К., 2015. – 20 с.
21. Дмитренко Г.А. Ринок праці та зайнятість населення: проблеми теорії та виклики практики/ Дмитренко Г.А., Побірченко Н.А., Яковенко Ю.І. - К., 2010. – с.54
22. Жадан О. В. Структурно-функціональний підхід до формування механізму державного регулювання соціально-трудових відносин

[Електронний ресурс] / О. В. Жадан // Державне будівництво : [Електрон. наук. фах. вид.]. – 2011. – № 2. – Режим доступу : <http://www.nbuv.gov.ua>.

23. Забайкин Ю.В. Управление персоналом / Ю. В. Забайкин ; Гос. образовательное учреждение высш. проф. образования "Российский заочный ин-т текстильной и легкой пром-сти". Москва, 2008. -21с.

24. Закерничний П. І. Поняття та форми зайнятості / П. І. Закерничний // Науковий вісн. Ужгород. нац. ун-ту. — 2014. — С. 100–103.

25. Івасюк А. Проблеми молодіжного безробіття [Електронний ресурс] – Режим доступу : <http://conf cv.at.ua/forum/807691>.

26. Іванченко І.І. Основні складові механізмів державного регулювання зайнятості населення в країні / . Іванченко // Публічне управління: теорія та практика. – 2012. – № 1(9). – с. 111–117.

27. Іляницька О.В. Проблеми безробіття і трудова міграція українців // Актуальні проблеми економіки. – 2005. – № 8(50). – С. 167-172.

28. Колот А. М. Соціально-трудова сфера: стан відносин, нові виклики, тенденції розвитку/ А. М. Колот. – К. : КНЕУ, 2010. – 251 с.

29. Кремінь О.І. Сутність і значення соціально – економічної категорії «зайнятість населення» // Вісник Хмельницького національного університету. - 2009. - № 1. - С. 85-88

30. Латыпов Р.А. Анализ межрегионального товарообмена страны: макрологистический подход // Вестник Самарского государственного экономического университета. 2007. № 12. С. 87-93

31. Лисюк О.С. Безробіття як соціально-економічна проблема населення України // Збірник наукових праць ВНАУ. – 2012. – № 4(70). – С. 48-53.

32. Лошенко, В.Є. Державне регулювання економіки: навч. посіб. / В.Є. Лошенко. – Чернівці: Чернівецький регіональний центр перепідготовки та підвищення кваліфікації, 2003. – 74 с.

33. Лукьянов А. С. Потребность – занятость – управление: методологические проблемы исследования и оптимизации / А. С. Лукьянов. – Таллинн, 2010. – 141 с.
34. Майсюра Е.Н. Зайнятість населення і вирішення кадрової проблеми в Україні / Е.Н. Майсюра // Актуальні проблеми економіки. - 2010. - № 5. - С.166-174.
35. Маріц Д. О. Окремі аспекти запозичення європейського досвіду щодо правового регулювання атипової зайнятості в Україні // Часоп. Київ. ун-ту права. — 2014. — № 3. — С. 144–148.
36. Мельничук Л. С. Основні проблеми зайнятості населення України // Наукові праці Чорноморського державного університету імені Петра Могили комплексу «Києво-Могилянська академія» Серія: Економіка. – 2012. – Т. 189, № 177. – С. 105-108.
37. Могильний О. М. Соціально-економічні та правові аспекти мінімізації ризиків у сфері зайнятості України : євроінтеграційний дискурс / О. М. Могильний, М. В. Судаков // Ринок праці та зайнятість населення. — 2015. — № 1. — С. 65–68.
38. Новак И. Нестандартная занятость в Украине: социальные риски и контрстратегии профсоюзов [Электронный ресурс] / Б. Оверковский, И. Новак. – 2016р. - 22 с. – Режим доступа: [http:// www.fes.kiev.ua](http://www.fes.kiev.ua). –Заголовок з екрана
39. Овчиннікова Л.В. Прекарні форми зайнятості населення : сутність і прояви // Український соціум. 2016. № 1(56). – с.54-64
40. Ольвінська Ю. О. Роль розвитку малого бізнесу у реструктуризації регіонального ринку праці / Ю. О. Ольвінська // Социально-экономические аспекты промышленной политики. Управление трудовыми ресурсами: государство, регион, предприятие. – Донецк: ИЕП, 2006. – Т.2. – С. 345-350.
41. Петрова І. Заходи економічної та соціальної політики в сегменті неформальної зайнятості // Україна: аспекти праці. – 2006. – № 3.

42. Петюх В. М. Ринок праці та зайнятість : навч. посібн. / В. М. Петюх. – К. : МАУП, 2011. –120 с.
43. Підгорний А.З. Статистика: навчальний посібник / за ред. А. З. Підгорного. - Одеса, 2013. – 106 с.
44. Підгорний, А. З. Статистика ринків: навчальний посібник / А. З. Підгорний, О. В. Самоєнкова. - Одеса: Атлант, 2014. – 408 с.
45. Політична економія: [підручник] / За наук. ред. доктора економ. наук проф. В.Г. Федоренка. – К.: Алерта, 2008. – 487 с.
46. Прокопенко В.І. Трудове право: курс лекцій. - К.: "Вентурі", 1996. - 213 с.
47. Проблеми зайнятості та працевлаштування населення в умовах прийняття нового Закону країни «Про зайнятість населення» / Л. . ук,-? Я. Юрик // Економіка та держава. – 2013. – № 10. – С. 13–15.
48. Проблеми молодіжного безробіття та шляхи його подолання. – К. : ГО “Молодіжна Альтернатива”, 2011 [Електронний ресурс]. – Режим доступа : [http:// www.lac.lviv.ua/](http://www.lac.lviv.ua/)
49. Рофе А.И., Збышко Б.Г., Ишин В.В. Рынок труда, занятость населения, экономика ресурсов труда: Учеб. пособие / Под ред. проф. А.И. Рофе. - М.: „МИК“, 1997. - 160 с. !!!
50. Рофе А. И. Рынок труда, занятость населения, экономика ресурсов труда : учеб. пособ. / А. И. Рофе, Б. Г. Збышко, В. В. Ишин ; под ред. проф. А. И. Рофе. – М. : МИК, 2007. – 160 с.
51. Савинов Т.Х. Управление кадровым ресурсом системы здравоохранения // Экоггомика и предпринимательство. 2016. № 6 (71). С. 705-709.
52. Самоєнкова, О. В. Економічна статистика: навчальний посібник / О. В. Самоєнкова, Ю. О. Ольвінська. - Одеса: ОДЕУ, 2010. – 182 с.

53. Семенова К.Д. Аналіз впливу економічної кризи на рівень безробіття в Україні // Вісник соціально-економічних досліджень. – 2012. – № 1(44). – С. 106-111.
54. Сизова Т.В., Сизова Д.А., Трушина Ю.В. Трансформація федеральної бюджетно-налогової політики США за період 2008- 2014 роки // В збірнику: Фінансові центри в світовій системі Міжнародна науково-практична конференція. 2015.- С. 153-159.
55. Стеченко, Д.М. Державне регулювання економіки: навч. посіб. / Д.М. Стеченко. – К.: МАУП, 2000. – 176 с.
56. Торжевський М. В. Проблеми безробіття молоді та напрями їх вирішення // Економіка України. — 2014. — № 1. — С. 85–89.
57. Трудове право України : підручник : навчальне видання. – 2-е вид., стереот. – К. : Вікар, 2004. – 725 с.
58. Удосконалення системи економічних механізмів державного регулювання ринку праці як чинник забезпечення продуктивної зайнятості населення / В.Г. Федоренко, О.М. Діденко, Ю.Б. Пінчук // Економіка та держава. – 2012. – 1. – С. 13–16
59. Український ринок праці: особливості розвитку та ефективність функціонування / І.Л. Петрова, В.В. Близнюк, Г.Т. Куликов [та ін.]; за ред. І.Л. Петрової; НАН України; Ін-т екон. та прогнозув. – К., 2009. – 368 с.
60. Хохрякова І. М. Міжнародні стратегії та національні програми з питань працевлаштування молоді / І. М. Хохрякова // Актуальні проблеми державного управління : зб. наук. пр. / редкол. : С. М. Серьогін (голов. ред.) [та ін.]. — Д. : ДРІДУ НАДУ, 2007. — № 1. — С. 91–96.
61. Щербіна В. К. Неформальна зайнятість як фактор розвитку національного ринку праці: [зб. наук, праць] / В. К. Щербіна. - 2008. - № 8. - с. 85-92.
62. Черниш Т. Сутність та особливості довготривалого безробіття в Україні // Україна: аспекти праці. – 2009. – № 3. – С. 8–12.

63. Юридична енциклопедія. т.2. - К., "Українська енциклопедія" імені М.П.Бажана", 1999. - 467 с.

64. Ярорва Л.Г. Аналіз рівня безробіття в Україні та напрямки його подолання // Глобальні та національні проблеми економіки. Миколаївський національний університет імені В.О.Сухомлинського. Електронне наукове фахове видання. – № 10, 2016. – С. 752-755.

65. Офіційний сайт Державної служби статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.ukrstat.gov.ua

66. Офіційний сайт Головне управління статистики в Одеській області [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.od.ukrstat.gov.ua>

67. Дані моніторингу УІСД/ЦСМ за участю відділу моніторингових досліджень соціально-економічних трансформацій ДУ «Інститут економіки та прогнозування НАН України». [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www/ief.org.ua/Monitoring-soc-ec-ochikuvan-naselennya-2015>

68. Міністерство економічного розвитку і торгівлі України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.me.gov.ua>

69. Поточний рівень безробіття в Україні [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://edclub.com.ua/analytika/potochnyy-riven-bezrobittya-v-ukrayini>

70. Офіційний сайт державної служби зайнятості України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.dcz.gov.ua.

71. Дослідження «Оцінка попиту на професії, які затребувані на ринку праці» підготовлено в межах проекту «Економічне і соціальне відновлення Донбасу». Підготовано Київським міжнародним інститутом соціології на замовлення Програмою Розвитку ООН в Україні зафінансової підтримки Уряду Японії [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.kiis.com.ua/materials/pr/20151230_PROON/Report_Employment_KII_S_final_ukr.pdf, с. 70